SZÍNHÁZ

Villon és a többiek

A József Attila Színházban bemutatott rock-musical, a *Villon és a többiek*, megtanítja az embert arra, hogy (esetleg meglevő) elméleti vértezetét sohase vigye magával a színházba, ha egy új darabot néz meg. Mert mi történik, ha például a *Villon és a többiek*hez elméletestül látogat el? Dühöng. Elsősorban a szerzőkre, akik azt hiszik, hogy Villon, meg Franciaország, meg a XV. század — és egyáltalán minden — ilyen lehetetlenül egyszerű. Másodsorban önmagára, amiért ez az együgyű játék olyan pokolian szórakoztatja. Ha azonban sikerül megfeledkeznie mindarról a bölcsességről, amire kínkeservvel szert tett, akkor a helyzet egyszeriben megfordul. A *Villon és a többiek* nézője azon kezd gondolkodni, hogy vajon *miért* tetszik neki annyira ez a darab. (Kivéve az utolsó jelenetet, amely bántóan elüt a mű gyönyörűségesen jókedvű szellemétől.)

Az első alapvető fordulat egy ember ízlésének alakulásában az, amikor leegyszerűsített kamaszkori eszményeit megtagadja a bonyolultság nevében. Ezen a tűzkeresztségen csaknem minden ember átesik. A következőn azonban, amelynek során kiderül, hogy *minden olyan egyszerű, ahogy kamaszkorunkban hittük*, már sokkal kevesebben.

Ha a fenti okoskodás igaz, akkor összegezve annyit mondhatunk, hogy jó musicalt vagy gyermekien együgyű, vagy nagyon okos ember tud csak írni. A néző élménye szempontjából csaknem mellékes ugyan, hogy az író a kettő közül melyik csoportba tartozik, precizitásból mégis elmondjuk, hogy a *Villon és a többiek* szerzője az utóbbi (az okosak) reprezentánsa: Kardos G. György, a mai magyar prózaírók élgárdájából.

Hogy jó musicalzenét ki tud írni, arra nincs semmilyen elméletem. Victor Máté például tud, a zenéje kitűnő. (A Gemini és a Syrius együttes játszik.) S ugyancsak kitűnőek Mészöly Dezső versei-fordításai is.

És milyenek a jó musicalszínészek? Vagy olyanok, akiknek *még* természetes életeleme a gyerekesség, vagy olyanok, akiknek *már*, hosszas tapasztalatgyűjtés után sikerült újból eljutniuk hozzá. A József Attila Színház társulata igen vegyes

Szabó Éva és Vogt Károly

képet nyújt ebből a szempontból. A *Villon és a többiek*ben szereplők többsége — ezúttal azt mondhatjuk, szerencsére — még az első kategóriába tartozik: rutinmentes fiatalemberek (például a Villont alakító Vogt Károly vagy a „többiek" közül Márton András, Szerencsi Éva és Borbás Gabi). Maros Gábornak már néha látható erőfeszítésébe kerül, hogy „színészi eszközeiről" megfeledkezzék. S az egyébként kitűnő Margittay Áginak sem sikerült most a tragédiát felnőttes mélység nélkül bemutatnia. Gátlástalanul kedves és ordenáré viszont Szabó Éva, ugyanilyen gátlástalanul ördögi Kaló Flórián s az önmagát „bábszínházi" eszközökkel leleplező Bara Margit. Szép alakítás volt Szilágyi Etáé, Villon édesanyjának szerepében. Pálos Zsuzsa, aki a darab legerkölcstelenebb asszonyát játszotta el (ez pedig nem kis dolog, ha figyelembe vesszük, hogy a nők döntő többsége szerepe szerint örömleány), olyan izgalmas alakítást nyújtott, hogy megint egyszer úgy éreztük, ez a színésznő sokkal többre képes, mint amennyit eddig nyújtania engedtetett.

Seregi László rendező optimális feltételeket teremtett ahhoz, hogy a gyermeki szabadsággal áradó gondolatok túljussanak a rivaldán és elöntsék a nézőteret is.

Csinády István díszletei szellemesen ötvözik a XV. századot a XX-kal: a színpadteret hatalmas gótikus pillérek bontják meg, amelyek kicsit oldalra is dőlnek, s így mintha rakétákhoz is hasonlítanának. A Kemenes Fanni tervezte ruhák láttán egyenesen visszasírtuk a XV. századot.

Kamocsay Ildikó